

Åpent brev til regjeringen ved statsminister Erna Solberg

En oppfordring til handling i forbindelse med folkemordet på armenerne

Den 27. september 2020 gikk aserbajdsjanske styrker til angrep på det armenskbefolkede område Nagorno-Karabakh med full politisk og militær støtte fra Tyrkia. I de påfølgende seks uker stod Armenia og Nagorno-Karabakh alene i kampen mot en massiv og ødeleggende overgriper.

Det er bevist at det under disse ukene foregikk flere brudd på Geneve-konvensjonen om beskyttelse av sivile i krigstid. Det ble fra Aserbajdsjans side brukt klasebomber, hvite fosforbomber og leiesoldater fra bl.a. Syria. Tyrkias og Aserbajdsjans retorikk og uttalelser i mediene har fått Genocide Watch til å reagere. De har varslet om at verden nå kan bli vitne til et nytt folkemord på armenerne.

For å unngå en katastrofe for befolkningen i Nagorno-Karabakh, med titusenvise av sivile ofre, ble Armenias statsminister Nikol Pasjinjan den 10. november 2020 tvunget til å signere en foreløpig fredsavtale, som ikke bare innebærer en de facto kapitulasjon for området, men som også er svært destruktiv for armenernes oppfatning av seg selv som nasjon. Dette spesielt med tanke på at de, sammen med assyrere, pontus-grekere og andre minoriteter, fra 1915 til 1918 var utsatt for et folkemord i Det osmanske riket, hvor omtrent 1,5 millioner armener ble drept og 90% av deres hjemland ble tatt fra dem. Trusselen er overhengende og mange armener vurderer nå igjen å forlate sitt hjemland.

Tyrkia og Aserbajdsjan forneker dette folkemordet. De forneker også frarøvelsen av landområder som har funnet sted. Genocidforskere verden over er unisone i sin konklusjon om at det her dreier seg om et folkemord. Det er også bred politisk enighet om dette. Tredve land, deriblant USA, Canada, Russland, Sverige, Tyskland, Nederland, Belgia og Østerrike har formelt erkjent folkemordet. Hellas, Italia, Frankrike, Sveits og Slovakia har til og med gått så langt at de har gjort fornektelsen til et straffbart anliggende. Vatikanet har også tatt stilling til saken. Pave Frans beskriver Det osmanske rikets massedrap på armener som det første folkemordet i det 20. århundre. Armenia var det første land i verden til å innføre kristendom som statsreligion i år 301. En massiv ødeleggelse av minnesmerker, kirker og klostre har i tyrkisk- og aserbajdsjanskstyrte områder foregått siden 1915. Dette i et kontinuerlig forsøk på å omskrive historien.

Internasjonale eksperter har påpekt at de land som ikke tar innover seg det faktum at det foregikk et folkemord fra 1915 til 1918, gjør seg medskyldige i den aktuelle situasjon som armenerne befinner seg i. Hvis denne linjen blir fulgt videre kan Armenia, med den aggresjon som de er omgitt av, miste sin suverenitet og opphøre å eksistere som nasjon.

Norge, som utdeler Nobels Fredspris, har et spesielt ansvar når det gjelder å behandle historiske fakta som omhandler overgrep mot mennesker, frihetsberøvelse og folkemord. Norge har som internasjonal formidler en forpliktelse til å adressere autokratisk aggresjon i verden, og ikke gi etter for andre hensyn. Ut fra dette må Norges manglende stillingtagen oppfattes som inkonsekvent og uforenelig med landets egen selvforståelse som fredsnasjon. I denne sammenheng bør man ikke glemme at to av armenernes største helter er Fridtjof Nansen og Bodil Biørn, som begge viet store deler av sitt liv for å redde hundretusener av armener. Dersom Norge her avstår fra å sette et tydelig tegn, er vi med på å bidra aktivt til at Tyrkia og Aserbajdsjan kan fortsette sin aggresjon, og det ikke bare overfor armener, men også andre befolkningsgrupper i og utenfor regionen. Ved en manglende påpekning av folkemordet på armenerne blir også folkemord andre steder i verden legitimert.

Vi oppfordrer med dette deg og din regjering til å erkjenne folkemordet på armenerne.

Annette Vonberg, Forfatter og lektor
Winfried Dallmann, Førsteamanuensis
Sven-Erik Rise, Forfatter og lektor